

Bydgoszcz, maja 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.18.2018.JDa/AJe

**Pani
Bogusława Bajgot
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Betonowa 1 a
86-005 Białe Błota**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Betonowa 1 a, 86-005 Białe Błota (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 5, 6 kwietnia 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- J.D. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
  - A.J. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- na podstawie Upoważnienia Nr 158/2018 z dnia 26 marca 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 4 kwietnia 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Bogusławy Bajgot - Kierownika GOPS, p. [REDACTED] i p. [REDACTED] – asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W Gminie Białe Błota ww. zadanie realizuje GOPS.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 13 października 2014 r. przyjętego Uchwałą Nr RGK.0007.122.2014 Rady Gminy Białe Błota. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Statut zmieniono Uchwałą Nr RGK.0007.3.2017 Rady Gminy Białe Błota, dodając punkt dotyczący realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 9 marca 2017 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika Nr 10/2017. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny. W § 19 wskazano zadania należące do asystenta rodziny, jednakże nie zawarto wszystkich zadań przypisanych ustawą do realizacji.

Kierownik GOPS nie posiada upoważnienia, o którym mowa w art. 178 ustawy. Kierownik GOPS złożyła wyjaśnienia w powyższym zakresie.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 przyjęty został Uchwałą Nr RGK.0007.64.2016 Rady Gminy Białe Błota z dnia 28 czerwca 2016 r.

W opracowanym dokumencie zawarto główny cel dotyczący podjęcia działań zmierzających do systemowego wsparcia rodziny w celu poprawy jej funkcjonowania, życiowego usamodzielnienia, a także zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Program zawiera informacje o sytuacji demograficznej i społecznej, partnerach programu oraz harmonogram działań.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania za rok 2016 i 2017 zostały przekazane do Rady Gminy w terminie określonym w ustawie. Sprawozdanie odnosi się do działań zaplanowanych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny, zawiera także potrzeby na kolejny rok. Kierownik GOPS złożyła w tym zakresie stosowne oświadczenie.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. █████ - w ramach umowy o pracę, w okresie od czerwca 2013 r. do chwili obecnej,
- p. █████ – w ramach umowy o pracę, w okresie od czerwca 2015 r., do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2016 r. 31 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. 30 rodzin, w tym dwa przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- 2018 r. 27 rodzin (do dnia 4 kwietnia), w tym dwa przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych asystentów znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W zakresie czynności asystentów rodziny uwzględniono zadania, zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Białe Błota tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentują swoją pracę poprzez: kartę wywiadu z rodziną, plan pracy z rodziną, notatki urzędowe, kalendarz pracy z rodziną, sprawozdanie z funkcjonowania rodziny.

Oceny okresowe (*sprawozdania z funkcjonowania rodziny*) są dokonywane cyklicznie dla wszystkich rodzin, dwa razy w roku – pod koniec czerwca i grudnia, w związku z tym termin, o którym mowa w art.15 ust.1 pkt 15 ustawy został zachowany. Częstotliwość wejść w środowisko asystentów była adekwatna do potrzeb rodzin.

Plany pracy nie zawierały terminów realizacji poszczególnych działań, a jedynie ogólny termin realizacji całego planu. Ponadto w dokumentach nie wskazano efektów zaplanowanych działań, co jest niezgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystenci rodziny prowadzili monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną przez okres od 6 miesięcy, z możliwością przedłużenia w uzasadnionych przypadkach. Wejścia w środowisko były dokumentowane w karcie pracy lub notatce służbowej.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy jest podejmowana przez asystenta rodziny w konsultacji z pracownikiem socjalnym i innymi służbami zaangażowanymi w pracę na rzecz rodziny, na podstawie okresowej oceny sytuacji rodziny. Zakończenie współpracy następuje w wyniku osiągnięcia celów określonych w planie pracy, zmiany miejsca zamieszkania lub braku współpracy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, we współpracy z innymi służbami tj.: pracownikami oświaty, służby zdrowia, policji, kuratorami. Pracownicy korzystają ze wsparcia specjalistów: psychologa, terapeutów ds. uzależnień, prawnika. W zależności od potrzeb rodziny podejmowane są dalsze działania.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny.*

W rodzinach objętych pomocą asystenta rodziny, w których występowało zjawisko przemocy zaangażowane były następujące służby: pracownicy socjalni, pedagodzy szkolni, kuratorzy, policja. W/w pracownicy działali w ramach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego. W przypadku zaobserwowania występowania przemocy, niezwłocznie podejmowano działania zmierzające do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”, kierowano wnioski do GKRPA, do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, informowano o możliwości skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, terapeutycznego, prawnego.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Białe Błota nie funkcjonowały placówki wsparcia dziennego. Natomiast na terenie gminy funkcjonuje świetlica socjoterapeutyczna „Małgosia” w Cielu, Ośrodki Wsparcia i Integracji w Trzcinie, Kruszynie Krajeńskim i Murowańcu oraz świetlice wiejskie w Łochowie i Lisim Ogonie. Zajęcia prowadzone w świetlicach mają charakter profilaktyczny, edukacyjny i opiekuńczy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Białe Błota zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (terapeutycznego, psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego, prawnego). Przy GOPS funkcjonuje Punkt Interwencji Kryzysowej – Rodzinny Punkt Konsultacyjny, gdzie dyżur pełnią specjaliści. Ponadto GOPS współpracuje ze Stowarzyszeniem „Pryzmat Pomocy”, które świadczy nieodpłatną pomoc prawną oraz organizuje spotkania integracyjne. W 2016 r. gmina realizowała profilaktyczny program „Zapobieganie występowaniu zaburzeń psychicznych”, w ramach którego świadczone były konsultacje psychiatryczne w formie stacjonarnej i wyjazdowej. Rodziny są także informowane o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy na terenie Bydgoszczy.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas kampania informująca środowisko lokalne o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 27 874,50 zł,
- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 75 273,17 zł,
- w 2018 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 15 736,75 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej-*

Asystenci rodziny współpracowali z rodzinami biologicznymi, której dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej. Asystenci pozostają w stałym kontakcie z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej i pracownikami placówek opiekuńczo - wychowawczych, biorą udział w spotkaniach mających na celu ustalenie możliwości powrotu dzieci do domu rodzinnego, plan pracy z rodziną jest konsultowany z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub wychowawcą placówki.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu

teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 14 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 30 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 19 lipca 2017 r.,
- d) za II półrocze 2017 r. w dniu 26 stycznia 2018 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Kierownik GOPS p. Bogusława Bajgot.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Uzupełnić Regulamin Organizacyjny GOPS, uwzględniając wszystkie zadania asystenta rodziny, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin wykonania – niezwłocznie.
2. Wystąpić do Wójta o wydanie upoważnienia do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.
3. Określać w planie pracy z rodziną efekty i terminy realizacji działań, zgodnie z art. 15 ust. 3. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.